

STRUCTUURVISIE BUITENGEBIED

Vitaal vooruitzicht. Samen doen!

VOORWOORD

Het buitengebied, onze gezamenlijke tuin!

Het landelijke gebied van Best kan worden beschouwd als gezamenlijke tuin waarin met plezier kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. In die tuin moet sprake zijn van evenwicht tussen het landschap en de activiteiten van haar bewoners en gebruikers. Onze samenleving is voortdurend in beweging en het buitengebied beweegt daarin mee. Dat is van alle tijden. De gezamenlijke tuin mag niet aan zijn lot worden overgelaten.

Daarom is samen met de bewoners en gebruikers een visie op de toekomst van het buitengebied opgesteld. Tijdens bewonersavonden en bijeenkomsten met de Klankbordgroep buitengebied zijn wensen en ideeën opgehaald. Met het *Koersdocument Structuurvisie buitengebied* heeft de gemeenteraad op 29 juni 2015 ingestemd met de opbrengst van dit uitgebreide participatietraject. Het Koersdocument is richtinggevend geweest

VOORWOORD

Geef Brabant de ruimte!

Klik [hier](#) voor animatiefilm van de Provincie Noord-Brabant.

voor de inhoud van de structuurvisie voor het buitengebied. Mede op basis van de reacties op het concept heeft de gemeenteraad op 4 april 2016 de *Structuurvisie buitengebied; Vitaal vooruitzicht. Samen Doen!* vastgesteld. Dit beleidsdocument vormt de opmaat naar het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.

Alleen een vitaal buitengebied kan zich blijven ontwikkelen en vernieuwen en heeft derhalve bestaansrecht. Het landschap, de natuurwaarden, de cultuurhistorie en de ondergrond met de waterhuishouding vormen het 'natuurlijk kapitaal' van het buitengebied. Daar moet zuinig mee worden omgegaan. Deze waarden bepalen de mate waarin ontwikkelingen mogelijk zijn.

De Structuurvisie buitengebied bewaakt als inspiratiebron juist die kwaliteiten. Ruimtelijke ontwikkelingen zonder kwaliteitsslag en/of investering in de omgeving zijn niet meer aan de orde. Voor wat, hoort wat!

Het is de bedoeling dat de in de Structuurvisie buitengebied verwoorde en verbeelde intenties ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Dit kunnen we als gemeente niet alleen. Daarom geven we ruimte aan initiatieven die invulling geven aan de intenties. Samen met initiatiefnemers en de omgeving beoordeelt de gemeente of projecten tot uitvoering kunnen worden gebracht. We staan open voor kansen en initiatieven en willen vooral uitvoeringsgericht bezig zijn. Samen doen dus!

Deze digitale versie is gemaakt om u op een toegankelijke wijze kennis te laten maken met de Structuurvisie buitengebied. Ik wens u veel inspiratie toe tijdens deze digitale wandeling.

Marc van Schuppen

Wethouder Ruimtelijke ontwikkeling

OVERZICHT DEELGEBIEDEN

AGRARISCH-RECREATIEF LANDSCHAP

Landschap & Natuur

Nieuwe landschapselementen zoals bosjes, hagen, houtwallen, bomen en berm- en akkerranden versterken het landschappelijk raamwerk. Hiermee worden de ecologische en recreatieve waarden van het kampenlandschap verhoogd.

[Lees verder...](#)

Wonen & Werken

De landbouw blijft richtinggevend. Ambachtelijke bedrijven en kantoren aan huis zijn mogelijk als ze bestaande bedrijven niet belemmeren. Nieuwe woningen zijn beperkt mogelijk.

[Lees verder...](#)

Recreatie

Een veilig en gebiedsdekkend netwerk van wandel- en fietspaden met dagrecreatieve voorzieningen versterkt de toeristisch-recreatieve structuur. Overnachten kan bij een woning en als bedrijfsmatige (neven)activiteit.

[Lees verder...](#)

Verkeer

Naast bestemmingsverkeer voor woningen en bedrijven is sprake van wandelaars en fietsers. Verkeersonveilige situaties worden waar mogelijk aangepakt. Doorgaand verkeer gaat zo snel als mogelijk naar hoofdwegen.

[Lees verder...](#)

Landschap & Natuur

Het kampenlandschap is een overwegend open, agrarisch gebied. Verspreid komen boerderijen en beplanting voor. De landelijke sfeer, cultuurhistorische waarden en rustiek kenmerken dit landschap. De driehoekige plaetsen met kapel in Aarle en De Vleut vallen op door hun historisch karakter, beeldbepalende gebouwen en typische ruimtelijke structuur. Daar moet zuinig mee worden omgegaan. Het is de bedoeling om verdwenen landschapselementen zoals bosjes, hagen, houtwallen, bomenrijen en berm- en akkerranden terug te brengen in het landschap. Zo worden het karakteristieke landschapsbeeld versterkt en de ecologische en recreatieve belevingswaarde van het kampenlandschap verhoogd. Nieuwe ontwikkelingen, zoals de uitbreiding van bedrijven of de aanleg van wegen en paden, worden aangegrepen om het landschap te vergroenen. Daarmee worden het effect van deze ontwikkelingen op het landschapsbeeld verzacht en de ruimtelijke en ecologische kwaliteiten van het kampenlandschap versterkt. De vier O's (overheid, onderwijs, ondernemers en omgeving) zorgen samen voor natuur- en landschapsbeheer en voor uitvoeringsprojecten. Samen doen dus!

B(ek)lijvend

*zacht vloeien
de koeien
uit de
nevelen op,*

*in flarden
gevangen,
behangen
met dauw,*

*hun nekken
gebogen,
ingetogen
op het gras
gericht,*

*het netvlies
streelt
het beeld
onder wolkend
blauw.*

Landschap & Natuur

Om de lokale biodiversiteit een gezicht te geven, heeft de gemeente Best de Groene specht geadopteerd als natuurambassadeur. Het optimale leefgebied voor de Groene specht is een kleinschalig, half open cultuurlandschap, afgewisseld met bosgebieden. Door realisatie van nieuwe landschapselementen ontstaat voldoende voedsel en nestgelegenheid en zal het aantal Groene spechten (met de meeliftende soorten) toenemen. Specifieke aandacht is er voor honingbijen en wilde bijen/hommels. Daarom is er in het kampenlandschap behoefte aan inheemse struiken en bomen, die stuifmeel en nectar leveren.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Subsidie voor aanleg/onderhoud landschapselementen
- Behoud en herstel van plaatsen met kapel
- Kunst in het landschap
- Educatiecampagne biodiversiteit
- Bloemrijke berm- en akkerranden
- Behoud en herstel van karakteristieke laanstructuren
- Ecologische verbindingszone De Scheeken-Boskant

Wonen & Werken

Best wil doorgroeien naar een gemeente met maximaal 34.000 inwoners. Dat is voldoende voor de eigen behoefte en de regionale opgave. De dorps- en gemoedelijke sfeer blijft behouden. Dijkstraten, Steegsche Velden, Aarle en inbreidingslocaties volstaan voor deze bouwopgave. Bouwlocaties ten oosten van de A2 zijn niet aan de orde.

De gemeente is terughoudend met het toevoegen van woningen in het buitengebied. Ruimte voor Ruimte-woningen zijn alleen mogelijk in het gebied tussen de bebouwde kom en de Heuveleindseweg, Aarleseweg, Mosselaarweg, Hokkelstraat en Nieuwe Dijk. Verder zijn nieuwe woningen alleen onder strikte voorwaarden mogelijk bij een kwaliteitsverbetering in een bebouwingsconcentratie, als die is gelegen in het door de provincie Noord-Brabant in de Verordening ruimte aangewezen *Zoekgebied voor stedelijke ontwikkeling*.

Elk bedrijf heeft een eigen schaal en vraagt om een bedrijfsspecifieke benadering. Bij groei dient uitdrukkelijk te worden overwogen of een bedrijf kan ontwikkelen in het buitengebied of dat het moet verhuizen naar een bedrijventerrein. De ontwikkelruimte in de agrarische sector wordt bepaald door wetgeving en provinciaal beleid. De gemeente Best legt geen nadere eisen op. Door in te zetten op de best beschikbare technieken bij veehouderijen is elke vergunning een kans om de woon- en leefkwaliteit te verbeteren. Een aantal bedrijven zal groeien. Andere bedrijven beëindigen hun agrarische functie of starten nevenactiviteiten.

Wonen & Werken

Een passende invulling van vrijkomende agrarische locaties houdt het buitengebied economisch en sociaal vitaal. De kansen liggen vooral op het gebied van recreatie, educatie, technologie, energie, gezondheid en zorg. Nieuwe bedrijven en activiteiten belemmeren bestaande bedrijven niet in hun bedrijfsvoering. Draagvlak in de omgeving is essentieel.

Boomteelt is in Best een economische factor van belang. Bomen en houtteelt hebben in Best en omgeving een belangrijk landschapshistorische betekenis. Deze vorm van grondgebruik kan storend werken in het kleinschalige kampenlandschap en negatieve effecten kan hebben op omgevingswaarden als natuur, hydrologie, archeologie en biodiversiteit. Deze waarden bepalen of, waar en in welke vorm boomteelt mogelijk is. In gebieden met hoge archeologische of hydrologische waarden is boomteelt uitgesloten.

Zorgboerderij

*als de kleur
van dorre aarde
zo is jouw doorleefde huid,*

*kwetsbaar, roerloos,
getekend door de jaren*

*de tere morgenzon
schildert zilver in je haren;*

*en nu bloeit herinnering op,
heelt de momenten
van je zorgzame leven,
vol zon, ook straffe wind,*

*hier, met herkenning omgeven,
zie ik druppels levensvocht,
je geniet, je voelt, je ziet,
je wordt weer de
onbedorven glimlach
van een kind.*

Wonen & Werken

De rustieke omgeving - met planten en dieren, goede voeding, beweging en frisse lucht - draagt bij aan een goede gezondheid. Best staat daarom open voor woon-zorgcombinaties als deze bijdragen aan de (landschappelijke) kwaliteit van de leefomgeving. Bij dergelijke voorzieningen voor beschermd leren, werken of wonen ('buitenleven'), staat de menselijke maat centraal.

De gemeente Best streeft naar een duurzame, energieneutrale en afvalloze samenleving in 2030. Daarom wordt ingezet op zonne-energie, biobased economy (hergebruik van restproducten) en mestverwerking op de bedrijfslocatie of in een samenwerkingsverband van een aantal agrariërs. De gemeente werkt niet mee aan de winning van delfstoffen zoals schaliegas.

Voor een vitaal landelijk gebied is een gedegen digitale ontsluiting van alle adressen gewenst. Denk daarbij aan informatie- en communicatietechnologie voor domotica, zorg op afstand en innovaties op bedrijven zoals computergestuurde precisielandbouw met satelliet-plaatsbepalingssystemen. Naast coaxkabels en glasvezel zijn er draadloze mogelijkheden.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Zonnepanelen op stallen
- Toepassing best beschikbare technieken veehouderij

Recreatie

Het landelijke gebied van Best leent zich als onderdeel van nationaal landschap Het Groene Woud en ‘achtertuin’ van de stadsregio Eindhoven prima voor recreatie ‘om de hoek’. Er zijn kansen om meer als verblijfsgebied te dienen met mogelijkheden voor dagrecreatieve activiteiten en kleinschalige overnachtingsmogelijkheden. Een veilig en gebiedsdekkend netwerk van wandel- en fietspaden met goede recreatievoorzieningen maakt het buitengebied aantrekkelijker voor recreanten en toeristen.

Recreatieve activiteiten zijn mogelijk, juist ook als nevenactiviteit bij agrariërs. Denk aan educatie op de boerderij, de verkoop van streekproducten, een boerenterras met speeltuin of de organisatie van workshops (houtbewerking, schilderen, bloemsierkunst of koken met lokale producten). Overnachten kan in de vorm van kamerverhuur, bed & breakfast, een pension of slapen bij de

boer. Het is ongewenst om alle vrijkomende stallen, loodsen en kassen om te bouwen tot recreatieverblijven. Het buitengebied van Best leent zich niet voor grootschalige verblijfvoorzieningen als hotels, bungalowparken en grote campings. Evenementen als een paardenconcours, een tentoonstelling van oude ambachten en machines, een gildedag, tractorpulling of behendigheidswedstrijden voor landbouw- en grondverzetmachines zijn mogelijk.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Wandelroutes met voorzieningen in uitloopegebied 't Voorste Broek
- Realisatie en inrichting recreatieve poorten
- Verdienmodel De Klomp
- Verpoosplekken met bankjes en picknicktafels
- Speelbos aan de Heikantweg

Recreatie

Het is belangrijk dat het buitengebied beter toegankelijk wordt vanuit het centrum van Best. Met bruggen of tunnels kan de barrièrewerking van de spoorlijn Eindhoven-'s-Hertogenbosch, de A2, de A58, maar ook van het Wilhelminakanaal, het Beatrixkanaal, de Sonseweg en de Sint-Oedenrodeseweg, worden verminderd. Er zijn kansen om de slowlane aan te takken op de Groene Corridor, de Schelde-Rheinroute LFI 3 langs het Wilhelminakanaal, het centrum en Wilhelminadorp en - via de Nieuwe Heide - op De Vleut en nationaal landschap Het Groene Woud. Het voornemen is om een snelfietspad tussen Eindhoven en 's-Hertogenbosch te realiseren.

Recreatiegebied De Vleut (aan de Broekdijk), paviljoen Joe Mann, brasserie 't Boshuys en zorg- en recreatieboerderij De Hagelaar zijn recreatieve poorten. Deze locaties liggen aan wandel- en fietsroutes.

Er is ruimte om te parkeren, gelegenheid voor een hapje en een drankje, een oplaadpunt voor elektrische fietsen en informatie over het gebied. Elke poort heeft een specifiek profiel. Nieuwe recreatieve poorten moeten iets toevoegen aan de recreatieve structuur.

Een goed georganiseerde en gedragen vrijetijdssector is van groot belang. Het beeldmerk *Best Bijzonder!... in Het Groene Woud* ondersteunt de strategie van de gemeente Best en daagt de toeristisch-recreatieve ondernemers en organisaties uit om samen Best als recreatieve gemeente binnen Het Groene Woud te profileren en te ontwikkelen.

Verkeer

Het agrarisch-recreatief gebied kent veel bestemmingsverkeer. Dat gaat om inwoners, bezoekers, gebruikers van gronden en leveranciers. Het bestemmingsverkeer bestaat steeds vaker uit vrachtwagens en grote landbouwvoertuigen. Verder wordt het buitengebied bezocht door recreanten. Met de verbreding van de rijkswegen A2 en A58 stroomt het verkeer op de snelwegen beter door. Dat heeft geleid tot minder sluipverkeer. Daar staat tegenover dat de buurtschappen Aarle en Heikant door de aanleg van twee rotondes juist aantrekkelijker zijn geworden voor sluipverkeer. Het voorkomen van verkeersonveilige situaties heeft de voortdurende aandacht van de gemeente. Veiligheid staat voorop, zeker voor wandelaars en fietsers. Met name de hoofdroutes voor scholieren en woon-werkverkeer moeten veilig en goed verlicht zijn.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Vertakken slowlane
- Parkeerplaatsen bij bos- en natuurgebieden
- Ronde Hooiweg-Koppelstraat-Ringweg
- Verbeteren verkeersveiligheid Sonseweg voor recreatief verkeer
- Verbeteren van de situatie voor fietsers en wandelaars in Aarle
- Verminderen barrièrewerking A2 en spoor voor wandelaars en fietsers

Verkeer

Bij de realisatie van nieuwe (recreatieve) routes zijn cultuurhistorische waarden leidend. Het behoud van historisch en ecologisch waardevolle zandpaden is belangrijk. Daarom zijn zandpaden in het bestemmingsplan beschermd. Zonder aanlegvergunning mag een zandpad niet worden verhard. Toch kan er aanleiding zijn om een zandpad (deels) te verharden of van een half-verharding te voorzien. Het is namelijk de ambitie van de gemeente Best om ontbrekende schakels in het netwerk in te vullen en verkeersonveilige situaties aan te pakken.

Een deel van de bezoekers van het buitengebied en de bossen komt met de auto om vervolgens te voet of per fiets een tochtje te maken. Bij de groei van het aantal bezoekers neemt de verkeersonveiligheid toe, zeker op plaatsen waar deze al te wensen overlaat. Door een toename van het recreatieve verkeer zal er behoefte zijn aan meer parkeerruimte. Aan de rand van bos- en natuurgebieden wordt op enkele plaatsen een kleine parkeergelegenheid gerealiseerd. Het gros van de recreanten parkeert bij de recreatieve poorten en de horecabedrijven. De oversteekmogelijkheden van de Sonseweg en de Sint-Oedenrodeseweg zijn vaak verkeersonveilig. Gelet op de recreatieve ontwikkelingen in De Vleut én omdat er dodelijke ongevallen zijn geweest, wil de gemeente spoedig de veiligheid op het kruispunt Ringweg-Koppelstraat-Hooiweg verbeteren.

Wildviaduct

*het razen van de auto's
het ruisen van de bomen:
symbiose bij een groen/grijs viaduct
van een natuurlijk
en een kunstmatig leven,
van moderne tijd
en eeuwenoud gegeven;
het zou geweldig zijn
als het samen lukt:
een houtwal voor de
kleine knagers
en een weefwerk van gaas,
boven asfalt met
witte strepen,
oorverdovend geraas;
onontkoombaar ontmoet
de natuur de jachtige tijd;
een wildbrug als deze
voorkomt een ongelijke strijd.*

RECREATIELANDSCHAP DE VLEUT

De driehoekige plaatse met kapel en de dagrecreatieve activiteiten zijn kenmerkend voor De Vleut. De populieren geven het gebied een eigen karakter. In recreatielandschap De Vleut ligt het accent op landschap en gebiedsbeleving. De intensiteit waarin recreatieve activiteiten in De Vleut mogelijk zijn, wordt daar voor een belangrijk deel door bepaald. Hinder voor bewoners van het buurtschap dient zoveel als mogelijk te worden voorkomen.

De gemeente zet in op het versterken van het karakteristieke landschap, de beeldkwaliteit van de openbare ruimte en de verbetering en realisatie van wandel-, fiets- en ruitersporen. De Vleut heeft de functie van recreatieve poort richting Het Groene Woud. Verschillende recreatieve faciliteiten, zoals een belevings- en informatiecentrum, educatieve en museale faciliteiten, fietsverhuur, ondersteunende horeca en een transferium zijn hier

mogelijk. Verder zijn er kansen voor bijvoorbeeld een theetuin, een boerenterras, speelgelegenheid (met natuurlijke materialen) en de verkoop van streekproducten. Evenementen als een klompenmakersdag, een tentoonstelling van oude ambachten en machines, een 'feel good-market' of een open tuinenroute zijn passend in De Vleut. Overnachtingsmogelijkheden zijn mogelijk in de vorm van bed & breakfast, een pension of slapen bij de boer. Dergelijke accommodaties kunnen alleen worden gerealiseerd

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Behoud en herstel van plaatse met kapel
- Groene Poort en belevingscentrum De Vleut
- Branding en marketing recreatielandschap De Vleut
- Verdienmodel De Klomp

RECREATIELANDSCHAP DE VLEUT

op bouwblokken die in het bestemmingsplan zijn vastgelegd en dus niet 'in het weiland'. Het bestemmingsplan stuurt onder andere op het aantal slaapplekken. Dat kan per locatie verschillen. Het laten overnachten van grote gezelschappen wordt uitdrukkelijk niet toegestaan.

Horeca in De Vleut is gekoppeld aan dagrecreatieve activiteiten met gelegenheid tot het nuttigen van drankjes en eten van een kleine kaart, zoals: koffie, thee, fris, alcoholische dranken, gebak, bittergarnituur, broodjes, soep en uitsmijter of omelet. Verder bestaat de mogelijkheid van een afsluitende maaltijd bij groepsarrangementen in de vorm van bijvoorbeeld een barbecue of buffet. Deze mogelijkheden zijn een belangrijke exploitatiefactor voor ondernemers. Omdat sprake is van ondersteunende horeca en om overlast voor de omwonenden te voorkomen worden eindtijden vastgelegd. De insteek van de gemeente is dat de horecavoorzieningen in recreatielandschap De Vleut in de loop van de avond zijn gesloten. In de praktijk betekent dit dat de keuken tot 21.00 uur geopend kan zijn en de gehele accommodatie uiterlijk om 22.00 uur is gesloten. Ook besloten feesten en partijen van persoonlijke aard zijn na die sluitingstijd niet mogelijk. De gemeente borgt deze randvoorwaarden in regels. Bij overtreding wordt gehandhaafd. In de optiek van de gemeente is dit ook de eigen verantwoordelijkheid van ondernemers: maatschappelijk verantwoord ondernemen met breed draagvlak in de buurt.

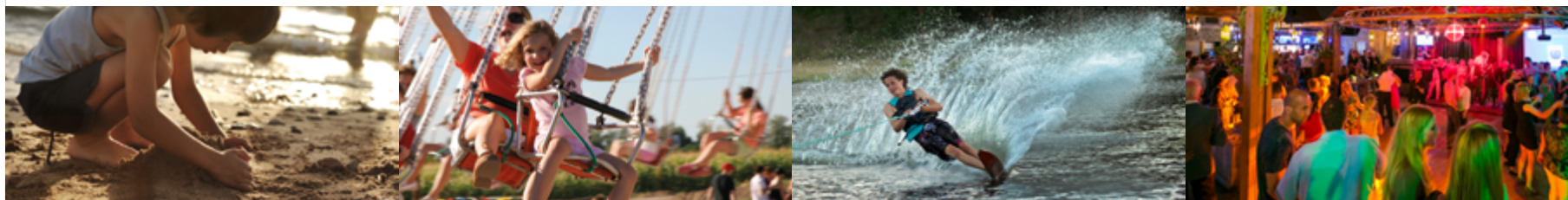

RECREATIELANDSCHAP AQUABEST

Aquabest vormt met de waterplas en de aanwezige regionale recreatieve voorzieningen dé plek in Best voor grote groepen recreanten en grootschalige evenementen. Het accent ligt op waterrecreatie, avontuur, sport en evenementen. De voorzieningen zijn enigszins stedelijk van aard en hebben een actief karakter. Het terrein is gelegen nabij de A2 en de A58 en heeft een grote parkeercapaciteit. Daarom is het geschikt voor grote groepen recreanten. Met de evenementen- en congreshal zijn het gehele jaar economische activiteiten mogelijk. Binnen en buiten kan men zich volop uitleven. Dat geldt zowel voor kinderen als voor

volwassenen. De huidige speelhal met buitenterrein, survivalterrein en waterskibaan zijn passend in dit gebied. Ook (water) sportevenementen zijn mogelijk.

De strandpaviljoens hebben reguliere horecamogelijkheden, zowel voor de dagrecreatie aan het strand als voor feesten en partijen in de avonduren. Muziek- en dancefestivals worden bij voorkeur geconcentreerd in het festivalseizoen. Omgevingsfactoren als geluid, licht en verkeersbewegingen zijn voor bewoners en bedrijven in de buurt en voor flora en fauna (zeker in het broedseizoen)

RECREATIELANDSCHAP AQUABEST

belangrijke aandachtspunten bij het bepalen van de intensiteit van de recreatieve mogelijkheden voor Aquabest.

Recreatielandschap Aquabest is gesitueerd in de nabijheid van enkele bedrijven met flinke hindercontouren op bedrijventerrein Ekkersrijt en aan de NCB-weg. Die bedrijven zijn medebepalend voor de recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden. Andersom geldt dat ook. In alle gevallen geldt dat ontwikkelingen de bestaande bedrijfsvoering van omliggende bedrijven niet mag belemmeren.

Overnachten op Aquabest heeft meerwaarde voor dit goed ontsloten, stedelijk-recreatief concentratiepunt. De invliegfunnel van vliegveld Eindhoven, de nabijheid van de A2 en de A58 en de milieucontouren van bedrijven vormen hierbij echter zwaarwegende belemmeringen. Als gevolg van deze contouren is een verblijfsaccommodatie op Aquabest zo goed als onmogelijk. Het gemeentebestuur is van oordeel dat vanuit milieuoogpunt een goede kwalitatieve verblijfsomgeving onvoldoende kan worden gegarandeerd. Daarom wordt een permanente verblijfsaccommodatie op Aquabest niet voorgestaan.

RECREATIELANDSCHAP AQUABEST

Als binnen het evenementenbeleid meerdaagse evenementen op Aquabest mogelijk zijn, ziet de gemeente wél kansen voor aan het evenement gekoppelde overnachtingen in en nabij de evenementenhal. Wet- en regelgeving staan een evenementencamping voor één of twee overnachtingen bij een paar evenementen op jaarbasis niet op voorhand in de weg. Een camping gekoppeld aan een evenement levert geen extra bezoekers op. Door het incidentele karakter van zo'n camping en de doelgroep (festivalgangers) worden verhoogde geluid- en luchtkwaliteitswaarden als aanvaardbaar beschouwd. Onder meer met een melding in het kader van de Wet milieubeheer en gekoppeld aan evenementenvergunningen wordt dit geborgd.

Versterkte muziek is op zo'n evenementencamping niet mogelijk. Verder lijkt Aquabest een geschikte standplaats voor alleen campers. In Best is nu enkel op een carpoolplaats gelegenheid voor kortverblijf met een camper. Steeds vaker krijgt de gemeente vragen waar campers geparkeerd kunnen worden om de nacht door te brengen. Aquabest lijkt daar een geschikte locatie voor.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Herijking evenementenbeleid Aquabest

DE MORTELEN EN DE SCHEEKEN

Landschap & Natuur

De Mortelen en De Scheeken zijn landschappelijk en cultuurhistorisch karakteristieke gebieden binnen Het Groene Woud. Door de specifieke bodem- en waterhuishouding is het landschap rijk aan waardevolle bos- en kwelvegetaties en bijzondere amfibieën en broedvogels.

[Lees verder...](#)

Wonen & Werken

Het karakteristieke coulisse-landschap bestaat uit een afwisseling van bosjes, hout-singels, bomenrijen en kleinschalige graslanden. Agrarisch grondgebruik is ondergeschikt aan landschap, natuur en recreatie. Extra bebouwing is niet mogelijk

[Lees verder...](#)

Recreatie

De Mortelen en De Scheeken lenen zich bij uitstek voor wandelingen en fietstochten. Versterking van recreatieve routes en gebiedseducatie is gewenst. Het spoortunneltje bij de Monnikenweg kan meer worden benut.

[Lees verder...](#)

Verkeer

De combinatie van landbouw- en recreatief verkeer vraagt voortdurend aandacht voor de verkeersveiligheid. Gestreefd wordt naar een gebiedsdekkend routenetwerk waarin de A2 en de spoorlijn 's-Hertogenbosch-Eindhoven geen barrières vormen.

[Lees verder...](#)

Landschap & Natuur

De Mortelen en De Scheeken vormen een uitgestrekt broekontginingslandschap. In dit kleinschalige en relatief natte gebied zijn landschap, natuur, water en cultuurhistorie de belangrijkste gebruiksvormen en leidend voor de ontwikkelingsmogelijkheden. Andere functies zijn ondergeschikt. Het blijft zoeken naar de balans tussen het behoud en de versterking van de aanwezige natuur- en landschapswaarden en het gebruik van het gebied. De Mortelen en De Scheeken hebben een kleinschalig karakter en bestaan uit een groot aantal groene kamertjes die worden omringd door beplanting. Het gebied kan worden beleefd door er te wandelen en te fietsen. Omdat afbreuk kan worden gedaan aan de karakteristieke kleinschaligheid van het coulisselandschap is boomteelt niet gewenst.

De Mortelen en De Scheeken vormen het grootste landschapsreservaat van Noord-Brabant. Brabants Landschap is eigenaar van het gebied. Om delen van het gebied beter te verbinden is in 2010 een natuurbrug over de A2 aangelegd en is een natuurbrug over de spoorlijn 's-Hertogenbosch-Eindhoven voorzien. Grote en kleine dieren maken gebruik van de natuurbrug over de A2 die een breedte heeft van 50 meter: van ree, das en steenmarter tot kamsalamander, hazelworm en vlinders. Met de terugkeer van het edelhert komt ook de 'koning' van Het Groene Woud terug in het gebied. Edelherten grazen bij voorkeur op de overgang van bos naar open gebied en vormen door hun graasgedrag brede zomen die rijk zijn aan planten en dieren.

Landschap & Natuur

De Mortelen

*kronkelwoud van takken
vitrage van bladeren,
vederend en wortelend
vloeien de aderen
van poelen en sloten
door het ingroene land*

*coulissen en poorten
van oeroude bomen
vistraprijke stromen
in 't klaverend zand*

*vol onderhuids leven
rond knoestige stammen
in veerkrachtig gebied*

*met in populieren
het van oudsher gebleven
windruisende lied.*

Ruilverkavelingsgebied De Scheeken is in de Visie Erfgoed en Ruimte (VER, 2010) van het Rijk aangewezen als een gebied dat binnen het thema 'Wederopbouw' extra aandacht verdient. De VER is bedoeld om in De Mortelen en De Scheeken de cultuurhistorische belangen van nationale betekenis te verbinden met de gewenste ontwikkelingen in het gebied. Binnen het thema 'Wederopbouw' wil het Rijk dat de periode 1945-1965 in de toekomstige inrichting van Nederland op gebiedsniveau herkenbaar aanwezig blijft. De bijzondere landschappelijke eigenschappen van De Scheeken verdienen meer aandacht en bescherming.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Versterking en beheer cultuurhistorisch landschap De Scheeken
- Historische populierenbeplanting als duurzaam energielandschap
- Ecoduct Velders Bosch
- Natuurontwikkeling natte natuurgebieden 'De Scheeken' en 'De Mortelen/Pailjaart'
- Kunst in het landschap

Wonen & Werken

Aan het begin van de 20ste eeuw was er in de Mortelen en De Scheeken weinig tot geen bebouwing aanwezig. Ook nu is nog maar in beperkte mate sprake van woningen en bedrijven in het gebied. Aan de Vleutstraat liggen enkele (grote) veehouderijbedrijven. Nieuwe bebouwing is in De Mortelen en De Scheeken niet gewenst. Het broekontginningslandschap heeft een natte, lemige bodem en de natste delen kenmerken zich door kwel vanaf de hogere gronden. Veel van de broeklanden waren voor de landbouw lang onbruikbaar. Door een betere afwatering in de loop van de 19de eeuw konden ze worden ingezet als weilanden voor het vee. Het gebruik van de 'kamertjes' als grasland in het door (broek) bosjes, houtsingels en bomenrijen gedomineerde landschap is een kenmerkend cultuurhistorisch aspect van het gebied. Landbouw is ondergeschikt aan natuur en recreatie. Landbouw blijft mogelijk binnen de structuurbepalende landschapselementen. Meer boomteelt is hier niet gewenst.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Toepassing best beschikbare technieken veehouderij
- Zonnepanelen op stallen

Recreatie

De Mortelen en De Scheeken zijn als onderdeel van Het Groene Woud een aantrekkelijk gebied om wandelend of fietsend de natuur te beleven. Binnen het thema recreatie wordt onderscheid gemaakt tussen dagrecreatie en verblijfsrecreatie. Dagrecreatie gaat over recreatieve activiteiten die niet langer duren dan een dag; er is dan geen sprake van overnachting. In geval van verblijfsrecreatie blijft de recreant tenminste één nacht in het gebied. Voor de Mortelen en De Scheeken wordt ingezet op dagrecreatie. Gekoppeld aan een veilig en gebiedsdekkend routenetwerk kunnen zit- en rustgelegenheid, een uitkijktoren, informatiepanelen en natuureducatie worden aangeboden. Met een gebiedsdekkend routenetwerk wordt bedoeld dat zowel in noord-zuidrichting (verbinding stedelijk gebied Eindhoven met Het Groene Woud) als in oost-westrichting (over de A2 en de spoorlijn 's-Hertogenbosch-Eindhoven) voldoende recreatieve verbindingen

worden gerealiseerd. Gemotoriseerde voertuigen als crossmotoren en kooibuggy's worden geweerd. Met overnachtingsmogelijkheden wordt in De Mortelen en De Scheeken zeer terughoudend omgegaan. Bed & breakfast (logies bij een woning) en slapen bij de boer is denkbaar mits ondergeschikt aan de hoofdfunctie, in bestaande bebouwing en passend in de omgeving.

De vindbaarheid van het spoortunneltje bij de Monnikenweg moet worden vergroot. De natuurbruggen over de A2 en het spoor (realisatie in 2017) zijn en blijven niet toegankelijk voor recreanten.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Verpoosplekken met bankjes en picknicktafels
- Verdienmodel De Klomp

Verkeer

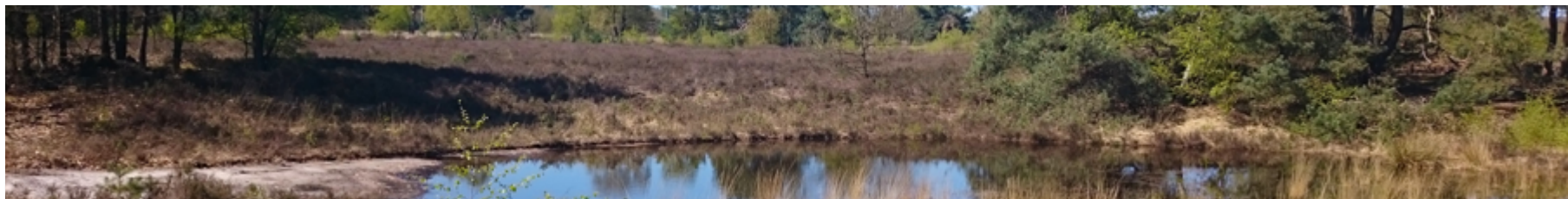
De A2 en de spoorlijn 's-Hertogenbosch-Eindhoven doorkruisen De Mortelen en De Scheeken. In oost-westrichting is daardoor sprake van barrièrewerking. De realisatie van een brug over de A2 voor wandelaars/fietsers is gewenst. Op lokaal niveau is sprake van een fijnmazige structuur van onverharde wegen en paden. Omdat in de Mortelen en De Scheeken sprake is van zowel landbouwverkeer als (langzaam) recreatief verkeer op relatief smalle wegen en paden, blijft veiligheid een belangrijk aandachtspunt.

Een deel van de bezoekers van bos- en natuurgebieden komt met de auto om vervolgens te voet of per fiets een tochtje te maken. De ervaring leert dat men graag parkeert in (de nabijheid van) bos- en natuurgebieden. Op enkele plaatsen is beperkte, kleinschalige parkeergelegenheid bij bos- en natuurgebieden aanwezig of kan die voorziening worden gerealiseerd. De meeste recreanten die met de auto komen parkeren bij de recreatieve poorten of de horecabedrijven.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Parkeerplaatsen bos- en natuurgebieden
- Verminderen barrièrewerking A2 en spoorlijn 's-Hertogenbosch-Eindhoven

HEIDE- EN BOSGEBIED

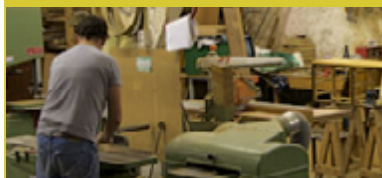
Landschap & Natuur

De gebiedseigen flora en fauna van de Aarlesche Heide en de Nieuwe Heide en de relaties met de Oirschotsche Heide en Sonse Heide worden versterkt. Het productiebos van de Nieuwe Heide wordt omgevormd naar een bos- en heidegebied, met vennen en open plekken.

[Lees verder...](#)

Wonen & Werken

In de Nieuwe Heide is sprake van twee accommodaties die als recreatieve poort fungeren: het paviljoen Joe Mann en brasserie 't Boshuys. De Aarlesche Heide blijft vrij van bebouwing. Meer woningen of bedrijven zijn in het gebied niet gewenst.

[Lees verder...](#)

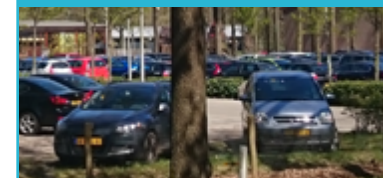
Recreatie

De Nieuwe Heide wordt druk bezocht door wandelaars, trimmers, fietsers, mountainbikers en ruiters. Hier moet een balans worden gevonden tussen de natuur- en landschapswaarden en het recreatief gebruik. Recreatie op de Aarlesche Heide wordt niet gestimuleerd.

[Lees verder...](#)

Verkeer

Binnen de Nieuwe Heide wordt gestreefd naar een gebiedsdekkend en veilig routenetwerk voor recreanten. De oversteekbaarheid van de Sonseweg moet veiliger.

[Lees verder...](#)

Landschap & Natuur

De Aarlesche Heide en de Nieuwe Heide zijn twee geheel verschillende natuurgebieden. De Aarlesche Heide ligt ingeklemd tussen de het Wilhelminakanaal, het Beatrixkanaal en de A58. Er is sprake van een overwegend open heideterrein met waardevolle gebiedseigen flora en fauna. Recreatief gebruik wordt niet gestimuleerd.

Het productiebos van de Nieuwe Heide wordt omgevormd naar een afwisselend bos- en heidegebied, met vennen en open plekken met stuifzand. Er moet worden gewaakt voor een recreatieve overdruk. De natuur- en landschapswaarden bepalen welke ontwikkelingen in de Nieuwe Heide kunnen plaatsvinden.

Door de kap van het naaldbos vindt minder verdamping van grondwater plaats dan voorheen, waardoor het waterpeil in het vennencomplex van het Langven op gewenst niveau is. De kwaliteit van de vennen en de omliggende heide is verbeterd door te plaggen. Hierbij wordt de voedselrijke bovenlaag verwijderd zodat de oorspronkelijke, voedselarme omstandigheden worden hersteld. Typische plantensoorten als struikhei, gewone dophei, kleine zonnedauw en veelstengelige waterbies krijgen zo de kans om te kiemen. Ook diersoorten als de vuurjuffer, moerassprinkhaan, heikikker en levendbarende hagedis profiteren hiervan.

Landschap & Natuur

Het plaggen van de hogere delen van de Nieuwe Heide zorgt voor open, zandige duinkoppen die een goed leefgebied vormen voor de rugstreeppad.

Voor de Aarlesche Heide en de Nieuwe Heide geldt dat de natuurgebieden waar mogelijk sterker in verbinding worden gebracht met elkaar en met omliggende natuurgebieden als de Oirschotsche Heide en de Sonse Heide. Door deze gebieden met elkaar te verbinden verbetert de biodiversiteit, wat weer resulteert in een meer gevarieerde natuur met een grotere rijkdom aan planten- en diersoorten. Dit maakt zowel de Aarlesche Heide als de Nieuwe Heide meer robuust en minder kwetsbaar.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Vergroting heide- en stuifzandgebied in de Nieuwe Heide
- Hydrologisch herstel vennencomplex Langven
- Omvorming bosranden
- Kunst in het landschap
- Behoud van zandpaden

Wilg

*Wilgen zijn knottende
woorden
door een lentende pen
in het weiland gevloeid*

*Slechts uiterlijke
vormen
maar nimmer van binnen
in hun schoonheid gesnoeid*

*Als versierde
wachters
omlijsten zij bekroond
vruchtbare graslandrand*

*Hun bottende
takken
beloven een weelde
van in-groen blader-kant*

Wonen & Werken

De Aarlesche Heide en de Nieuwe Heide zijn onderdeel van een langgerekt heide- en boslandschap. Als gevolg van de realisatie van woonwijken (Koekoeksbos, Batadorp), bedrijventerreinen ('t Zand, Heide, Breeven) en infrastructuur (Wilhelminakanaal, Beatrixkanaal, A2 en A58) is dit landschap versnipperd geraakt. De Aarlesche Heide wordt omringd door de wijk Heuveleind, bedrijventerrein Heide, het Wilhelminakanaal en de A58. Mede daardoor heeft het natuurgebied een relatief geïsoleerde ligging, heeft het unieke flora- en faunawaarden en is nauwelijks sprake van recreatief gebruik. Stedelijke ontwikkelingen zijn hier niet mogelijk.

De Nieuwe Heide wordt in het zuiden doorsneden door het Wilhelminakanaal en aan de westzijde begrensd door de A2. In oostelijke richting is de Nieuwe Heide verbonden met de Sonse Heide en naar het noorden toe gaat het natuurgebied over in het kampenlandschap. Met name langs de randen van de Nieuwe Heide is sprake van industriële en recreatieve bedrijvigheid. Daarnaast is sprake van recreatief medegebruik zoals wandelen, trimmen, fietsen, mountainbiken en paardrijden. Nieuwe recreatieve voorzieningen moeten bijdragen aan de beleving van dit natuurgebied en mogen geen afbreuk doen aan de bestaande natuur- en landschapswaarden.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Realisatie en inrichting recreatieve poorten

Recreatie

Het recreatief gebruik van de Aarlesche Heide wordt niet gestimuleerd. De Nieuwe Heide is een natuurgebied dat veelvuldig wordt bezocht door wandelaars, trimmers, fietsers, mountainbikers en ruiters. Het gebied vormt een uitloopgebied voor Eindhoven en Son en wordt tevens bezocht door recreanten die van verder komen. Er is ruimte voor de ontwikkeling van recreatieve functies die bijdragen aan de beleving van de Nieuwe Heide, zonder afbreuk te doen aan de aanwezige natuurwaarden. De huidige recreatieve druk is hoog. Er wordt gewaakt voor overdruk, zowel voor de kwetsbare natuur als voor de rustzoekende recreant. In de Nieuwe Heide is ten zuiden van de Sonseweg een paviljoen met karakteristiek natuurtheater gevestigd. Vanaf dit horecapunt starten verschillende wandel- en fietsroutes en staan informatiepanelen.

Aan de noordzijde van de Sonseweg ligt museumpark Bevrijdende Vleugels met brasserie, terras, speeltuin, evenementenhal en grote parkeerplaats. Ook vanaf deze locatie worden de bos- en natuurterreinen bezocht. Nabij de NCB-weg staan een uitkijktoren en een aantal informatieborden.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Realisatie en inrichting recreatieve poorten
- Verpoosplekken met bankjes en picknicktafels
- Aanleg speelbos
- Realisatie recreatieve route met uitkijktoren op het Langven

Recreatie

De gemeente Best staat positief ten opzichte van de aanleg van een doorgaande recreatieve verbinding door de Nieuwe Heide vanaf het bestaande houten fietsbruggetje over het Wilhelminakanaal naar De Vleut en Het Groene Woud. Een dergelijke verbinding, met eventueel een uitkijktoren bij het Langven, vergroot de recreatieve en landschappelijke belevingswaarde van de Nieuwe Heide. Tevens worden de recreatieve poorten paviljoen Joe Mann en brasserie 't Boshuys zowel in noordelijke richting (nationaal landschap Het Groene Woud) als zuidelijke richting (stadsregio Eindhoven) beter bereikbaar gemaakt. Om de natuurwaarden van het Langven en omgeving te beschermen wordt een tracé voorgestaan ten oosten van dit waardevolle gebied. Door deze zonering wordt de meest kwetsbare natuur ontlast van recreatieve druk. In zijn algemeenheid geldt voor de Nieuwe Heide dat passende routes, rustplaatsen en educatie- en informatievoorzieningen mogelijk zijn als geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan natuurwaarden. Ook mag de voorgestane omvorming van bos naar meer stuifzand en heide in combinatie met het hydrologisch herstel van het Langven, niet worden belemmerd. Overnachtingsmogelijkheden zijn in de Nieuwe Heide niet aanwezig en ook niet gewenst.

Verkeer

Er is in de gemeente Best behoefte aan meer en veilige wandel- en fietsverbindingen. Voor de Aarlesche Heide en de Nieuwe Heide vormen het Wilhelminakanaal, Beatrixkanaal, de A2 en de Sonseweg barrières in de routes voor wandelaars en fietsers. De gemeente streeft naar het opheffen van deze verkeersonveilige barrières. Een toename van het aantal recreanten leidt tot meer recreatief verkeer. Dan is er ook meer behoefte aan parkeermogelijkheden. Op enkele plaatsen is bij de Nieuwe Heide sprake van kleinschalige parkeergelegenheid. Grootschalige parkeervoorzieningen worden niet voorgestaan; parkeren dient te gebeuren bij de recreatieve poorten en/of de horecabedrijven. Met behulp van slagbomen, autopalen en openstellingsborden zijn de niet openbare wegen

afgesloten om eventuele overlast van gemotoriseerde voertuigen te beperken. Veilige verkeersafwikkeling en parkeergelegenheid voor bezoekers van de bos- en natuurgebieden en de daar aanwezige horecagelegenheden zijn geborgd.

Voorbeeldprojecten uit het uitvoeringsprogramma:

- Verbeteren verkeersveiligheid Sonseweg voor recreatief verkeer
- Parkeerplaatsen bos- en natuurgebieden
- Fiets- en wandelbrug over Wilhelminakanaal ter hoogte van Heuveleindseweg
- Vertakken slowlane

Colofon

Structuurvisie buitengebied; Vitaal vooruitzicht. Samen Doen!

Interactieve publieksversie

Status definitief

30 mei 2016

Opgesteld door Projectteam buitengebied
Ontwerp en opmaak door Rian Popeijus
grafisch ontwerp: www.rianpopeijus.nl

De gebruikte gedichten zijn van Christianne van de Wal-Van Wesel. Deze zijn gepubliceerd in het in 2006 door de Stichting Streekfestival Het Groene Woud uitgegeven boek Het Groene Woud; Leven en beleven. Werken en ondernemen.

De gebruikte foto's zijn van Michiel Wasmus, Mark Timmermans, Rob van Schijndel en Pieter Cox of voor dit document beschikbaar gesteld door Ekkersweijer Recreatie BV en René Westerlaken.

De afbeeldingen van het natuurtheater Joe Mann en de atelierwerkplaats bij Heide- en bosgebied en het insectenhotel in boomvorm bij De Mortelen en De Scheeken komen van internet (makers onbekend).

